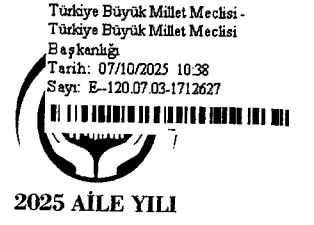

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-54045643-610-21272210
Konu : Soru Önergesi (7/29695)

7/29695 G.K. 187

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 01.07.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1654402 sayılı yazınız.

İlgi'de kayıtlı yazı ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Sayın Ahmet ŞIK'a ait 7/29695 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımızın cevabi görüşü Ek'te sunulmaktadır.
Bilgilerinize arz ederim.

İbrahim YUMAKLI
Bakan

Ek: Cevabi Görüş (7/29695) (5 Sayfa)

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN AHMET ŞİK'A AİT 7/29695 ESAS NUMARALI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR**

İklim değişikliğinin etkilerinin yoğun olarak hissedileceği Akdeniz iklim kuşağında yer alan ülkemizde büyüyen ekonomi ve artan üretimle tarımda, sanayide, enerjide, turizmde ve daha birçok sektörde suya olan ihtiyaç artmaktadır.

Ülkemizin ilan ettiği 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi ile Ulusal Katkı Beyanı çerçevesinde, belirlenen hedefe ulaşmak amacıyla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı koordinasyonunda “İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve Eylem Planı (2024-2030)” ve “İklim Değişikliği Azaltım Strateji ve Eylem Planı (2024-2030)” hazırlanmıştır. Strateji ve Eylem Planları kapsamında tarım sektöründe gıda güvenesi ve sürdürülebilirliği göz önünde bulundurularak belirlenen doğa temelli ve iklim dostu uygulamalarla sera gazı salınımı azaltılması hedeflenmektedir.

İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve Eylem Planı (2024-2030) kapsamında “Tarım ve Gıda Güvenesi” başlığı altında tarım sektörüne yönelik 3 stratejik hedef belirlenmiştir.

- Stratejik Hedef 1; tarım sektörünün iklim değişikliğine uyumu için politika ve yasal çerçevenin geliştirilmesi, kurumsal kapasitenin, iş birliğinin ve farkındalığın güçlendirilmesi.
- Stratejik Hedef 2; tarımsal üretimde ekosistemlerin ve doğal kaynakların korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması.
- Stratejik Hedef 3; iklim değişikliğinin tarıma etkisi ve uyumu konusunda Ar-Ge çalışmalarının artırılması, tarımda veri tabanı, bilgi teknolojileri ve inovasyon uygulamalarının geliştirilmesi ve tarımsal faaliyetlerin buna uygun olarak yürütülmesi.

Plan kapsamında tarım sektöründe 12 adet eylemin gerçekleştirilmesiyle stratejik hedeflere ulaşılması öngörülmektedir.

İklim Değişikliği Azaltım Strateji ve Eylem Planı (2024-2030) kapsamında “Tarım Sektörü” başlığı altında 7 stratejik hedef belirlenmiştir.

- Strateji T-S.1; Hayvancılık kaynaklı metan emisyonlarının azaltılması,
- Strateji T-S.2; Kimyasal gübre kullanımında etkinliğin sağlanması,
- Strateji T-S.3; Pestisit ve anti-mikrobiyallerin kullanımının azaltılması,
- Strateji T-S.4; Tarımsal üretimde kayıp, atık ve artık yönetiminin geliştirilmesi,
- Strateji T-S.5; Arazi ve toprak yönetiminin etkinleştirilmesi,
- Strateji T-S.6; Uygun finansman olanaklarına çiftçilerin ulaşımının sağlanması ve
- Strateji T-S.7; Tarım sektöründe faaliyet gösteren paydaşlara yönelik eğitim, bilinçlendirme ve kapasite geliştirme faaliyetlerinin cinsiyet dengesi gözetilerek yaygınlaştırılması.

Plan kapsamında tarım sektöründe 27 adet eylemin gerçekleştirilmesiyle stratejik hedeflere ulaşılması öngörülmektedir.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Bakanlığımızca 2016 yılında tamamlanan “İklim Değişikliğinin Su Kaynaklarına Etkisi Projesi” ile iklim değişikliğinin tüm havzalarda yüzey ve yer altı sularına muhtemel etkisi tespit edilmiş ve gerekli uyum faaliyetleri belirlenmiştir.

Ulusal su verimliliği hedeflerinin ve stratejilerinin ortaya konulduğu “Değişen İklimle Uyum Çerçevesinde Su Verimliliği Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2023-2033)” hazırlanmıştır.

Planda, sektörel ve bireysel su kullanımlarında hedefler, stratejiler, eylemler ve sorumlu kurumlar belirlenmiştir. Ayrıca plan kapsamında tarımsal su kullanım verimliliğini artıran uygulamaların yaygınlaştırılmasıyla mevcut durumda %50 olan sulama randımanının 2030 yılına kadar %60, 2050 yılına kadar %65 seviyesine yükseltilmesi hedeflenmektedir.

Bulduğumuz yüzyıl için yapılan iklim etki değerlendirmeleri, artan sıcaklıklar ve değişen yağış rejimi neticesinde tarımsal sulama, endüstri, kentsel ve turizm kullanımlarının hangi ölçüde artacağı ile ilgili olarak gelecek dönemlere ilişkin su ihtiyaçları projeksiyonları yapılmıştır.

Ülkemizde tüm sektörlerde suyun verimli kullanılması ve su verimliliği konusunda toplumsal farkındalığın artırılması amacıyla 31.01.2023 tarihinde “Ulusal Su Verimliliği Seferberliği” başlatılmıştır.

Seferberlik kapsamında kentsel, endüstriyel ve tarımsal su verimliliğinin sağlanmasına ilişkin rehber dokümanlar hazırlanmış olup www.suverimliliği.gov.tr adresinden dokümanlara ulaşılabilir.

Tüm sektörlerde su verimliliği bilincinin oluşturulması ve farkındalık oluşturulması maksadıyla ülke genelinde eğitim çalışmaları yürütülmektedir. Suyun verimli kullanılmasına ilişkin afişler ve reklam panoları hazırlanmış olup halkın farkındalığının sağlanması maksadıyla ortak alanlarda sergilenmeye başlanılmıştır.

Su verimliliği seferberliğinin uygulanmasına yönelik 27.12.2024 tarihli ve 32765 sayılı Resmi Gazete’de “Su Verimliliği Yönetmeliği” yayımlanmıştır. Mezkûr Yönetmelik ile sektörel su kullanımlarının izlenmesi, kayıt altına alınması, orantısız su kullanımlarının ve su kayıplarının azaltılması, ekosistemlerin ve su kaynaklarının korunarak her türlü su kullanımında verimliliğin sağlanması hedeflenmektedir.

Bakanlığımız Su Yönetimi Genel Müdürlüğünce çevre, içme suyu, tarım, sanayi, hayvancılık, turizm vb. sektörlerin adil ve dengeli su paylaşımını sağlamak aynı zamanda su kullanımından elde edilecek faydayı en üst seviyeye çıkarmak amacıyla havza ve alt havza bazında Sektörel Su Tahsis Planları (SSTP) hazırlanmaktadır.

Şu ana kadar Seyhan, Gediz, Küçük Menderes, Konya, Akarçay, Burdur, Batı Akdeniz, Kuzey Ege, Büyük Menderes olmak üzere 9 havzada SSTP tamamlanmış ve yayımlanmıştır.

SSTP ile havza ve alt havza ölçeğinde her sektörün ihtiyacı olan suyun, ekonomik, sosyal ve çevresel açıdan analiz edilerek planlanması yapılmaktadır. Bu çalışmalarda iklim değişikliği sebebiyle oluşabilecek kuraklık risklerine karşı normal durum ve 4 farklı kuraklık senaryosu (hafif kurak, orta kurak, şiddetli ve çok şiddetli kurak dönemler) ile geleceğe yönelik havzadaki çevre, içme suyu, tarım, sanayi, hayvancılık, turizm gibi sektörlerin havza bazındaki su taleplerine uygun olarak su tahsis senaryoları hazırlanmakta ve su tahsis planlaması yapılmaktadır. İklim değişikliğinin tarımsal üretim ve gıda arzı üzerindeki etkileri değerlendirilmekte ve tarım sektöründeki riskler en aza indirilmektedir.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

İklim değişikliğinin tarım sektörü üzerindeki olumsuz etkileri ise daha sıcak ve az yağışlı iklim koşulları, ekstrem meteorolojik olaylarda artış, su kaynaklarında azalma, kuraklık şiddetinde artış, su ve toprak kalitesinde bozulma ve biyolojik çeşitliliğin azalması gibi hususlar olarak sıralanmaktadır.

Bu bağlamda; Bakanlığımız koordinatörlüğünde ülkemiz şartlarına uygun 2008-2012, 2013-2017, 2018-2022 ve 2023-2027 dönemine ait Türkiye Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanarak uygulamaya konulmuştur.

Eylem Planı çerçevesinde;

- Tarımsal kuraklık konusunda kamuoyu bilinç düzeyinin artırılması,
- Paydaşların sürece dâhil edilmesi,
- Sürdürülebilir tarımsal su kullanımının planlaması,
- Kuraklığın yaşanmadığı dönemlerde gerekli tedbirlerin alınması ve
- Kriz dönemlerinde etkin mücadele programı uygulayarak kuraklığın etkilerini en aza indirilmesi

amaçlanmaktadır.

Türkiye Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı dijital ortamda yayımlanmış olup (<https://www.tarimorman.gov.tr/TRGM/Link/47/Cevre-Dostu-Tarimsal-Uygulamalar>) internet adresinden ulaşılabilmektedir.

Kuraklık risklerinin olumsuz etkilerinin asgari düzeye indirilmesi ve kuraklıklara karşı hazırlıklı olunması maksadıyla ülkemizdeki 25 nehir havzası için Kuraklık Yönetim Planları hazırlanmıştır.

Kuraklık Yönetim Planları kapsamında su kaynaklarımızın verimli kullanılması ve kuraklıklara karşı hazırlıklı olunmasına yönelik olarak belirlenen tedbirler aşağıda sıralanmaktadır.

- Sulama alanlarının rehabilitasyonu ve modern sulama sistemlerine geçilmesi,
- İçme ve kullanma suyu şebekelerindeki kayıp kaçakların azaltılması,
- Sanayi sektöründe kullanılan suyun geri kazanılması ve temiz üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması,
- Alternatif su kaynaklarının belirlenmesi,
- Gözlem ağının geliştirilmesi,
- Kullanılmış suların yeniden kullanımının sağlanması,
- Kuraklığa dayanıklı bitkisel ürünlerin artırılması,
- Kuraklığın ekosistem üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması ve
- Kuraklık farkındalığının artırılması.

Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı'nın yol göstericiliğinde illerin kendi dinamiklerine ve özel koşullarına uygun olarak "İl Kuraklık Eylem Planı" oluşturulmuştur. İl Eylem Planı kapsamında; Vali başkanlığında ilgili kurum ve kuruluşların katılımı ile

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

oluşturulan İl Kriz Merkezi kararlarıyla olası kuraklık ile ilgili tedbirler alınarak il bazında uygulanmaktadır.

Ayrıca “Kuraklık Tahmini ve Erken Uyarı Sisteminin Kurulması” çalışmalarına başlanmış olup 2027 yılında tamamlanması hedeflenmektedir. Bu sistemle kuraklık öncesinde tarım, içme suyu, turizm, sanayi gibi su kullanan sektörlerle gerekli uyarılar yapılarak kuraklık zararlarının en aza indirilmesi hedeflenmektedir.

Bakanlığımızca tarımda kullanılan suyun etkin kullanımını sağlamak üzere 2007 yılından itibaren bireysel tarla içi modern sulama sistemlerine Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP) kapsamında %50 oranında hibe desteği sağlanmaktadır. Bu kapsamda 2007-2024 yılları arasında 57.296 projeye 5,4 milyon dekarlık alanın modern sistemlerle sulanması sağlanmıştır. Sulama sistemleri başvuru konuları aşağıda sıralanmaktadır.

- Tarla içi damla sulama sistemi kurulması,
- Tarla içi yağmurlama sulama sistemi kurulması,
- Tarla içi mikro yağmurlama sulama sistemi kurulması,
- Tarla içi yüzey altı damla sulama sistemi kurulması,
- Lineer veya Center Pivot sulama sistemi kurulması,
- Tamburlu sulama sistemi kurulması,
- Güneş enerjili sulama sistemi kurulması,
- Tarımsal sulama amaçlı güneş enerji sistemleri ve
- Akıllı sulama sistemleri.

Kurak ve yarı kurak bölgelerde yağış sularından maksimum fayda sağlanmak üzere yağmur hasadı projeleri yürütülmektedir. 2022 yılında KKYDP kapsamında tarımsal kuraklığı önlemeye yönelik kırsalda yağmur hasadı için havuz yapımı (Jeomembran) %50 hibe kapsamına alınmıştır.

IPARD III Programı kapsamında çıkılan ve çıkılacak çağrılarda %50-75 değişen oranlarda yatırım tedbirlerine (damla sulama, yağmurlama, pivot ve tamburlu sulama sistemlerinin ayrıca suyun kaynağından çıkarılmasında ihtiyaç duyulan enerjinin karşılanabildiği modern tarımsal solar sulama sistemlerinin dahil olduğu) hibe desteği sağlanmaktadır.

İklim değişikliği kaynaklı risklerin etkilerini en aza indirmek için Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) kapsamında yer alan “Köy Bazlı Verim Sigortası” ile kuru tarım alanlarında yetiştirilen buğday, arpa, çavdar, yulaf, tritikale, nohut, kırmızı mercimek, yeşil mercimek ve yağlık ayçiçeği ürünlerinde kuraklık, don, sıcak rüzgâr, sıcak hava dalgası, aşırı nem ve aşırı yağış risklerinden kaynaklı verim azalışları teminat altına alınmaktadır. Köy Bazlı Verim Sigortası kapsamında poliçede yazılı primin %70’i Devlet tarafından karşılanmaktadır.

Devlet prim desteği sağlanmasının yanı sıra üretici ve yetiştiricilerimizin ödeyeceği prim tutarlarını daha makul seviyelere getirmek için, %5 oranında “şehit yakını ve gazi indirimi”, %5 oranında “peşin ödeme indirimi”, %10 oranında “kadın çiftçi indirimi”, 40 yaş altı üretici ve yetiştiricilerimize %5 oranında “genç çiftçi indirimi”, %5 oranında “engelli çiftçi indirimi”, Sözleşmeli Üretim yapan çiftçilerimiz için %10 ila %15 ve tarımsal üretim planlaması kapsamında %10 oranlarında prim indirimleri yapılmaktadır. Su kısıtının belirlendiği

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

bölgelerde Bakanlıkça belirlenen kriterlere uygun üretim yapan üreticilerimize %10 oranında “su kısıtı desteği” indirimi, birinci derece tarımsal örgüt belgesi almaya hak kazanmış tarımsal amaçlı birlik ve kooperatiflere üye üreticilerimize ise %5 oranında üyelik indirimi uygulanmaktadır.

8038 ve 8039 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararları kapsamında 01.01.2024-31.12.2026 tarihleri arasında Ziraat Katılım Bankası A.Ş. ile T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerinden 28 farklı konuda %25-%100 aralığında Hazine faiz/kâr payı destekli yatırım ve işletme kredi/finansmanı kullanımı yapılabilmektedir.

Bu doğrultuda; basınçlı sulama sistemleri ve tarımsal yenilenebilir enerji yatırımlarına 15 milyon üst limite kadar %100’e varan oranlarda faiz/kâr payı desteği verilmektedir.

Ülkemizde tarım sektöründe dijital teknolojilerin kullanımı, dijital tarım uygulamaları ve akıllı sulama tekniklerinin yaygınlaştırılmasını sağlamak amacıyla Türkiye İklim Akıllı ve Rekabetçi Tarımsal Büyüme Projesi (TUCSAP) kapsamında “İklim Akıllı Tarım Teknolojilerinin/Uygulamalarının Benimsenmesinin Teşvik Edilmesi (3.2 Alt Bileşen)” çalışmaları yürütülmektedir.

Tarımda dijitalleşme ile bitkinin ne zaman ne kadar sulama suyuna ihtiyaç duyduğunun tahmin edilmesi için dijital sulama yönetimi projeleri yürütülmektedir. Bu amaçla TAGEM-suET (Sulama Yönetimi ve Bitki Su Tüketimi Sistemi) hayata geçirilmiştir.

Tarımsal kuraklığın izlenmesi ve kuraklık internet portalının oluşturulması çalışmaları tamamlanmıştır.

“Dijital Sulama Yönetim Sisteminin (DiSU) Geliştirilmesi” projesi kapsamında 6 farklı bölgede çalışmalar yürütülmektedir.